

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

Utrikesministeriet
Enheten för exportkontroll (TUO-30)
Telefon: 0295 351 139
E-post: vientivalvonta.um@formin.fi
<http://formin.finland.fi/vientivalvonta/>

Exportkontroll av produkter med dubbel användning

Vad är produkter med dubbel användning och varför kontrolleras exporten av dessa produkter?

Produkter med dubbel användning är produkter, programvara eller teknologi som utöver normal civil användning också kan användas för militära ändamål eller för att utveckla massförstörelsevapen. Produkterna med dubbel användning är olika slag av högteknologiska produkter, såsom kärnmaterial, särskilda material och därtill hörande utrustning, en del datorutrustning, utrustning för telekommunikation och informationssäkerhet samt till exempel sensorer och lasrar.

På grund av sin karaktär krävs det tillstånd för export av produkter med dubbel användning. Exportkontrollen av produkter med dubbel användning syftar till att förhindra spridning av massförstörelsevapen och oönskad militär användning av produkterna. En fungerande exportkontroll är också i företagets intresse, eftersom den förhindrar att företagets produkter används för massförstörelsevapen eller militärt bruk. Tack vare exportkontrollen får finländska företag tillgång till produkter och teknologi framställda på annat håll som omfattas av exportkontroll.

Vem bestämmer vad som räknas som produkt med dubbel användning?

Förteckningarna över produkter med dubbel användning fattas i samförstånd inom ramen för internationella exportkontrollordningar¹, där även Finland deltar i förhandlingarna om vilka produkter som ska läggas till eller strykas från kontrollförteckningen. Förteckningarna som sammanställs inom ramen för de internationella exportkontrollordningarna sammanförs i EU till en enda förteckning. Den förteckningen ingår i EU:s exportkontrollförordning² som är bindande för alla länder och exportörer inom EU. Enligt exportkontrollförordningen kan även produkter som inte finns upptagna i kontrollförteckningen genom nationellt beslut underställas exportkontroll. Sådana catch all-beslut fattas endast när det anses möjligt att en viss produkt i slutändan används för massförstörelsevapen eller oönskat militärt bruk.

Vilket är exportörens ansvar?

Företag som exporterar produkter med dubbel användning bör känna till exportkontrollagstiftningen³ och följa den. Exportören har ansvaret för att klargöra huruvida en produkt omfattas av exportkontroll. Om exporten hänför sig till länder som omfattas av sanktioner, ska företaget sätta sig in i sanktionsförordningarna⁴, då det i princip är företaget som har ansvaret för att sanktionerna följs. Utrikesministeriets enhet för exportkontrollfrågor är exportkontrollmyndighet för produkter med dubbel användning och står till företagets förfogande i alla frågor som gäller exportkontroll av produkter med dubbel användning. I alla frågor som gäller sanktioner står utrikesministeriets enhet för folkrätt till tjänst. Exportkontrollen är ett samarbete mellan exportörerna och utrikesministeriet.

När man överväger export bör man ta hänsyn till produkten som är föremål för exporten och hur den kan användas, läget i mållandet för exporten samt omständigheter som anknyter till mottagaren och slutanvändaren. Dessutom bör man tänka på huruvida det föreligger diversionsrisk, dvs. risk för att produkterna olovligt förmedlas

¹ Exportkontrollordningen för konventionella vapen och produkter med dubbla användningsområden, Wassenaararrangemanget (WA), <http://www.wassenaar.org/>; exportkontrollordningen för kemiska och biologiska produkter, Australiengruppen (AG), <http://www.austaliagroup.net/>; kontrollsystemet för missilteknik (MTCR), <http://www.mtcr.info/>; exportkontrollordningen för kärntekniska produkter (NSG), <http://www.nuclearsuppliersgroup.org>

² EU:s förordning om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export, överföring, förmedling och transitering av produkter med dubbla användningsområden (EG) nr 428/2009.

³ EU:s exportkontrollförordning och den nationella lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996).

⁴ Sanktionsförordningarna finns t.ex. på UM:s webbplats för sanktioner: <http://formin.finland.fi/kvyhteisty/pakotteet>

någon annanstans. Företagen kan göra exportkontrollen flexibel genom interna anvisningar för exportkontroll, i enlighet med utrikesministeriets rekommendation.

Ytterligare uppgifter om exportkontroll och ansökning om exporttillstånd av olika slag (individuellt, globalt och generellt tillstånd) finns i det förenklade bifogade schemat och på webbplatsen <http://formin.finland.fi/vientivalvonta/>.